

Wstęp

§ 1. Uzasadnienie wyboru tematu rozprawy

Termin „interes spółki” (hiszp. *interés social*, *interés de la sociedad*) stanowi jedno z zasadniczych zagadnień prawa spółek kapitałowych. Wynika to nie tylko z faktu wielokrotnego posługiwania się tym terminem¹ przez ustawodawcę polskiego i hiszpańskiego w przepisach prawa spółek, ale i z okoliczności, że prawidłowa wykładnia² terminu „interes spółki” wpływa na tak węzłowe zagadnienia prawa spółek jak np. stosunki wewnętrzne spółki, zakres ochrony wierzycieli, odpowiedzialność cywilną i karną członków organów spółki. Powstające w spółkach kapitałowych konflikty pomiędzy jej poszczególnymi uczestnikami³ ostatecznie sprowadzić można do sporu o interes spółki. Co więcej, analiza każdego zdarzenia zaistniałego w spółce powinna być oceniana w kontekście interesu spółki. Tematyka podjęta w niniejszej rozprawie doktorskiej dotyczy więc pojęcia o rudymenarnym znaczeniu teoretycznym oraz praktycznym, a wielopłaszczyznowość i kompleksowość poruszanej problematyki wynika z wielowymiarowości i złożoności konstrukcji prawnej spółki kapitałowej. Rola interesu spółki dla polityki prawa spółek, filozofii prawa, a nawet praktyki konstytucyjnej, jest nieoceniona.

Przechodząc do kwestii szczegółowych, pojmowanie interesu spółki wpływa na rozstrzygnięcie wielu różnorodnych zagadnień dotyczących spółek ka-

¹ Należy odróżniać „termin” od „pojęcia”. Termin „pojęcie” jest wieloznaczny, najczytelniejszym rozróżnieniem jest przyjęcie, że „termin” to dany zwrot, a „pojęcie” to znaczenie jakiegoś terminu. Zob. szerzej K. Opalek, J. Wróblewski, *Zagadnienia teorii prawa*, Warszawa 1969, s. 66 *in fine* i n. Inaczej J. Zajkowski, *Wstęp do badań nad pojęciem interesu w prawie i procesie cywilnym*, Wilno 1935, wskazujący, że „Słowo «pojęcie» w supozycji materialnej jest nazwą ogólną samego siebie” (s. 14) oraz podkreślający, że konsekwentne posługiwanie się słowem „pojęcie” w sensie „treści terminu” jest niemożliwe (s. 97, przyp. 120).

² Chodzi o wykładnię w znaczeniu pragmatycznym, a więc zespół pewnych czynności odnoszących się do wyrażen, natomiast wykładnia w znaczeniu apragmatycznym oznacza rezultat tych czynności, zob. szerzej M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki*, Warszawa 2017, s. 43, Nb 68.

³ Co do terminu „uczestnik” zob. przyp. 44, s. 22 i przyp. 149, s. 305.

pitalowych, w których posłużono się terminem interes spółki: wpisanie spółki kapitałowej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego⁴, prawo wspólnika do informacji na zgromadzeniu wspólników⁵, uchylenie uchwały wspólników (walnego zgromadzenia)⁶, *actio pro socio*⁷, finansowanie nabycia lub objęcia emitowanych przez spółkę akcyjną akcji⁸, pozbawienie prawa poboru⁹, reprezentacja spółki kapitałowej przez likwidatorów¹⁰. Przy tym wskazane powyżej zagadnienia nie stanowią enumeratywnego katalogu, wyczerpującego wagę interesu spółki dla prawa spółek, a co więcej godzenie w interes spółki jako przesłanka uchylenia uchwały wspólników (walnego zgromadzenia) skutkuje koniecznością oceny przez pryzmat interesu spółki wszelkich kwestii będących przedmiotem takiej uchwały.

Przy dokonywaniu wykładni pojęcia interesu spółki należy ocenić relację między terminem „interes spółki” a terminem „interes wspólników”. Wykładnia interesu spółki ma także kluczowe znaczenie dla członków organów spółki kapitałowej, jako że w swoich działaniach zawsze powinni kierować się interesem spółki. Stąd tym bardziej pożądane jest, aby w danej spółce wszystkie osoby zaangażowane w jej funkcjonowanie pojmowały go w ten sam sposób. W przypadku osób zarządzających i kontrolujących spółkę, jest to tym istotniejsze, że podejmując zachowania godzące w interes spółki, narażają się na szeroko zakreśloną odpowiedzialność¹¹. Tym samym, powinny one być w stanie odkodować treść pojęcia „interes spółki”, aby mieć wiedzę czym mają kierować się w swoim postępowaniu, żeby nie narażić się na odpowiedzialność prawną z tytułu podjęcia działań sprzecznych z interesem spółki.

Za celowością i potrzebą przeprowadzenia analizy poświęconej „interesowi spółki” przemawia sporność (dyskusyjność) co do samej zasadności wyodrębniania interesu spółki (jego samodzielności), a także treści jaką należy przypisywać pojęciu „interes spółki”. Trzeba również dostrzec społeczną do-

⁴ Zob. art. 164 § 3 oraz art. 317 § 2 KSH.

⁵ Zob. art. 196 ust. 2 LSC; por. art. 212 § 2 KSH.

⁶ Zob. art. 249 § 1, art. 422 § 1 KSH oraz art. 204 ust. 1 LSC. Co do tożsamości treściowej przesłanki „interesów spółki” którą posłużono się w art. 249 § 1 KSH z przesłanką „interesu spółki” (na kanwie tego przepisu), zob. rozdz. I § 11 pkt VIII.

⁷ Zob. art. 295, 486 KSH (mimo że przepisy te nie posługują się *expressis verbis* terminem interes spółki) oraz art. 239 ust. 1 LSC.

⁸ Zob. art. 345 § 6 KSH.

⁹ Zob. art. 433 § 2 KSH, art. 308 ust. 1, art. 417 ust. 1, art. 506 ust. 1 oraz art. 511 ust. 1 LSC.

¹⁰ Zob. art. 379 LSC.

¹¹ Por. art. 479–485, 586–595 KSH oraz art. 296–296a KK; art. 157, 225–226, 236, 237, 283 LSC oraz art. 290–294 i 296–297 CP.

niosłość tematu, jako że spółki kapitałowe stanowią popularną formę prowadzenia działalności gospodarczej¹², zatrudniają wielu pracowników¹³ oraz wiele innych podmiotów jest zaangażowanych, w mniejszym lub większym stopniu, w funkcjonowanie spółki kapitałowej i jest zależnych od jej powodzenia gospodarczego (interesariusze).

Rozważania prowadzone w pracy mogą być również wykorzystane na płaszczyźnie praktycznej, co oznacza ich aplikacyjny (użyteczny) charakter.

Nieprzypadkowo zdecydowano się na analizę interesu spółki kapitałowej w prawie polskim i hiszpańskim. Tematyka interesu spółki kapitałowej w prawie hiszpańskim nie została dotąd zgłębiona w polskim piśmiennictwie, pomimo licznych podobieństw interesu spółki kapitałowej w prawie polskim z interesem spółki kapitałowej w prawie hiszpańskim. Podobieństwa w warstwie prawnej¹⁴ stanowią zagadnienie godne analizy. Za doбором tematyki niniejszej publikacji przemawiają również aspekty społeczno-gospodarcze i hiszpański dorobek prawny w materii interesu spółki kapitałowej. Rzeczpospolita Polska i Hiszpania to państwa o porównywalnej liczbie ludności, jak i terytorium. Jednak hiszpański dorobek prawny ma większy wpływ na kształtowanie się kultury prawnej w innych państwach niż dorobek polski, ze względu na oddziaływanie na niemal całą Amerykę Południową m.in. z racji powiązań kulturowych, gospodarczych, społecznych i językowych. Rzeczpospolita Polska i Hiszpania są członkami Unii Europejskiej, choć nie były od początku zaangażowane w proces integracji europejskiej, przy czym w przypadku Hiszpanii doszło do tego o kilkanaście lat szybciej niż w przypadku Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵. Członkostwo w Unii Europejskiej sprzyja zacieśnieniu więzów społeczno-gospodarczych pomiędzy tymi państwami. Statystyki wskazują na istotne znaczenie polsko-hiszpańskiej współpracy gospodarczej, a Rzeczpospolita Polska zajmuje czołową pozycję jako partner handlowy Hiszpanii wśród nowych państw

¹² Główny Urząd Statystyczny, Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2017 r., Warszawa 2018, s. 14, 18, 109, 129–130; *Instituto Nacional de Estadística*, España en cifras 2018, Madrid 2018, pág. 33.

¹³ Główny Urząd Statystyczny, Zmiany strukturalne, s. 13; *Instituto Nacional de Estadística*, Empresas activas, 2018, <http://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=302> (dostęp: 6.10.2018 r.).

¹⁴ Wynikające m.in. z oparcia obu systemów prawnych na tradycjach prawa rzymskiego, a aktualnie z prawa Unii Europejskiej.

¹⁵ Hiszpania przystąpiła do Wspólnot Europejskich 1.1.1986 r., Rzeczpospolita Polska 1.5.2004 r. Na temat akcesji Hiszpanii do Wspólnot Europejskich por. szerzej M. Supera-Markowska, Uwarunkowania prawne polsko-hiszpańskiej współpracy gospodarczej, Warszawa 2018, s. 27.

członkowskich Unii Europejskiej¹⁶. Hiszpańskie spółki kapitałowe są kontrahentami polskich przedsiębiorców. Ważne jest, aby zbadać tak ważką kwestię, jak interes spółki kapitałowej w prawie hiszpańskim. Pozwala to na poznanie z perspektywy prawnej mechanizmów działania hiszpańskich spółek kapitałowych, w zakresie w jakim relewantny jest interes spółki. Niniejsza publikacja pozwala na lepsze wzajemne zrozumienie regulacji prawnych w jakich funkcjonują polskie i hiszpańskie spółki kapitałowe w analizowanym zakresie.

I. Stan literatury

W odniesieniu do prawa polskiego, do 2017 r. brakowało opublikowanej monografii we wskazanym zakresie tematycznym¹⁷. Do tego momentu publi-

¹⁶ Ambasada Rzeczypospolitej w Madrycie, Dwustronna współpraca gospodarcza z Polską, https://www.msz.gov.pl/pl/p/madryt_es_a_pl/wspolpraca_dwustronna/wspolpraca_gospodarcza/polityka_gospodarcza_rzadu/madryt_es_a_620 (dostęp: 19.11.2018 r.). Obrót gospodarczy pomiędzy oboma państwami liczony jest w miliardach euro, por. M. Supera-Markowska, Zarys prawa hiszpańskiego i prawa polskiego, Warszawa 2013, s. XIII.

¹⁷ W lutym 2013 r. powstała rozprawa doktorska pt. „Pojęcie interesu spółki handlowej”, obroniona na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, jednak nie została ona nigdy opublikowana (A. Stokłosa, Pojęcie interesu spółki handlowej, Warszawa 2013, niepubl., Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego). Ponadto, temat ww. pracy odnosi się do wszystkich spółek handlowych, a zakres badań w niniejszej publikacji jest ograniczony do spółek kapitałowych (mimo że z treści ww. pracy wynika, iż wbrew tytułowi analizie poddano niemal wyłącznie spółkę publiczną). Ponadto ww. praca nie ma na celu zgłębienia prawa hiszpańskiego, a niniejsza publikacja tak. Zgodnie z treścią ww. pracy:

- a) „Praca nie ma charakteru porównawczego.” – tak A. Stokłosa, Pojęcie interesu, s. 13;
- b) „[...] Trzeba zatem mieć na uwadze, że praca nie wyczerpuje tematu i stanowi raczej kolejny głos w dyskusji nad rozumieniem (pojęciem) interesu spółki w polskiej literaturze.” – tak *ibidem*, s. 15;
- c) „Przeprowadzone w pracy rozważania nie wyczerpują tematu – wielopłaszczyznowego i możliwego do ujęcia z różnych perspektyw podmiotowych i przedmiotowych.” – tak: *ibidem*, s. 531.

Powyższe również przemawia za zasadnością tematyki niniejszej publikacji, jako że ma ona charakter komparatystyczny, a temat nie został, zgodnie ze słowami ww. autorki, w tym opracowaniu wyczerpany.

Ponadto upłynęło 9 lat od złożenia ww. pracy doktorskiej, co przy dynamicznych zmianach prawnych stanowi długi okres, stąd w niniejszej publikacji można było uwzględnić powstałe w tym okresie piśmiennictwo i orzecznictwo, z których w ww. pracy nie można było skorzystać.

kacje poruszające wskazane zagadnienie to jedynie fragmenty monografii oraz poszczególne artykuły naukowe w czasopismach prawniczych. Dopiero w II połowie 2017 r. wydana została (na tę chwilę jedyna) monografia dotycząca interesu spółki w prawie polskim i europejskim¹⁸.

W zakresie prawa hiszpańskiego liczne monografie oraz artykuły naukowe odnoszą się do pojęcia interesu spółki, jednak tylko fragmentarycznie w jego wybranych aspektach, np. jego relacji z obowiązkiem lojalności wspólników¹⁹ i zarządców²⁰ (co do pojęcia zarządcy zob. rozdz. III § 3), zakazu konkurencji zarządców²¹, konfliktu interesów w spółce akcyjnej²² notowanej na giełdzie²³,

¹⁸ I. Gębusia, *Interes spółki w prawie polskim i europejskim*, Warszawa 2017. Wskazana publikacja, w zakresie w jakim zawiera tezy badawcze, są one odmienne od przedstawionych w niniejszej pracy. Monografia ta inaczej rozkłada akcenty na poszczególne zagadnienia związane z interesem spółki niż niniejsza praca. Ponadto, praktycznie pomija prawo hiszpańskie koncentrując się na innych wybranych obcych porządkach prawnych, których szczegółową analizę w związku z powyższym w niniejszej publikacji pominięto.

¹⁹ V. Ribas Ferrer, *El deber de lealtad del administrador de sociedades*, Madrid 2010.

²⁰ J. Alfaro Águila-Real, *El interés social y los deberes de lealtad de los administradores*, AFDUAM 2016, núm. 20, págs. 213–236; V. Ribas Ferrer, *El deber de lealtad*, Madrid 2010.

²¹ S. Gómez Trinidad, *La prohibición de competencia como deber del órgano de administración frente al interés de la sociedad representada*, RDM 2015, núm. 297, págs. 279–321.

²² J. Sánchez-Calero Guilarte, *El interés social y los varios intereses presentes en la sociedad anónima cotizada*, RDM 2002, núm. 246, págs. 1653 i n.

²³ W niniejszej monografii posłużono się terminami „spółka notowana na giełdzie” lub „spółka giełdowa” m.in. ze względu na to, że przez lata polska definicja legalna spółki publicznej niefortunnie opierała się na dematerializacji akcji [zob. art. 4 pkt 20 OfertaPublU w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej na mocy art. 1 pkt 4 lit. k ustawy z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 2217 ze zm.) – warunkiem uzyskania statusu spółki publicznej była dematerializacja akcji], co nie miało związku z naturą spółki, której akcje są notowane na giełdzie (analogicznie dematerializacja akcji spółki niepublicznej nie wpływa na jej naturę), a terminy „spółka notowana na giełdzie” lub „spółka giełdowa” lepiej oddają istotę tego podmiotu. Prawo Unii Europejskiej nie wprowadza definicji spółki notowanej na giełdzie (spółki giełdowej). Niemniej w niejednym akcie prawnym występuje podobne pojęcie, np. Dyrektywa 2001/34/WE posługuje się terminem „Spółki, których akcje są oficjalnie notowane na giełdzie” (zob. motyw 35); por. Zalecenie Komisji z 15.2.2005 r. dotyczące roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych. Stąd, posługiwanie się terminem „spółka notowana na giełdzie” lub „spółka giełdowa”

restrukturyzacji spółki²⁴, przesłanki pozbawienia lub ograniczenia prawa poboru²⁵, funkcji społecznej interesu spółki²⁶ czy odpowiedzialności społecznej spółki²⁷.

Tym samym, zarówno w polskiej, jak i hiszpańskiej nauce prawa, wciąż istnieje potrzeba przeprowadzenia rozważań, które wszechstronnie i wieloaspektowo analizowałyby złożony problem prawny jakim jest interes spółki.

II. Przyjęty zakres rozważań

Zakres tematyczny pracy został zawężony do spółek kapitałowych, a ściśle spółki z o.o. i spółki akcyjnej, jako najbardziej wykształconych, złożonych i doniosłych praktycznie spółek handlowych. Pominęto prostą spółkę akcyjną m.in. ze względu na to, że dopiero 1.7.2021 r. weszły w życie przepisy ją regulujące, zatem potrzeba czasu, aby dogłębnie przeanalizować jak będzie kształto-

jest w pełni zasadne, zważywszy na wiążące Polskę normy prawa Unii Europejskiej. Ponadto prawo hiszpańskie posługuje się terminem „spółka giełdowa” (hiszp. *sociedad cotizada*), a nie terminem spółka publiczna (hiszp. *sociedad pública*), co trafnie oddaje istotę tych spółek (por. art. 495 ust. 1 LSC, który stanowi, że są spółkami giełdowymi, spółki akcyjne, których akcje są dopuszczone do obrotu na hiszpańskim rynku regulowanym). Por. także M. Zmysłowska, *Rezygnacja ze statusu spółki giełdowej a ochrona interesów akcjonariuszy mniejszościowych*, Warszawa 2017, niepubl., Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, s. 49, przyp. 91; Raport Grupy Analitycznej nt. przyszłości prawa spółek UE, s. 8–10 oraz Raport Wintera, s. 35, gdzie wskazano, że dla celów prawa spółek do spółek giełdowych (ang. *listed companies*) należy zaliczyć także spółki dopuszczone do obrotu poza rynkami regulowanymi.

²⁴ J. Pérez-Ardá Criado, *El interés social en las operaciones de reestructuración empresarial*, (en:) M.M. Sánchez Álvarez (coord.), *Estudios Jurídicos sobre Operaciones de Reestructuración Societaria*, Cizur Menor (Navarra) 2008, págs. 31–68.

²⁵ J. Alfaro Águila-Real, *Interés social y derecho de suscripción preferente. Una aproximación económica*, Madrid 1995; C. Alonso Ledesma, *Algunas consideraciones sobre el juego de la cláusula del interés social en la supresión o limitación del derecho de suscripción preferente*, (en:) AA. VV., *Derecho Mercantil de la Comunidad Económica Europea. Estudios homenaje a José Girón Tena*, Madrid 1991, págs. 29–61.

²⁶ J. Alfaro Águila-Real, *El interés social una historia natural de la empresa*, EI 2015, núm. 298, págs. 41–54.

²⁷ J. Sánchez-Calero Guilarte, *Creación de valor, interés social y responsabilidad social corporativa*, (en:) F. Rodríguez Artigas y otros (coord.), *Derecho de sociedades anónimas cotizadas*, vol. II, Cizur Menor 2006, págs. 851–913; L. Hernando Cebriá, *El interés social de las sociedades de capital en la encrucijada: interés de la sociedad e intereses en la sociedad, la responsabilidad social corporativa y la «tercera vía» societaria*, RDBB 2014, núm. 133, págs. 79–126.

wała się praktyka ich funkcjonowania w aspekcie interesu spółki w dłuższym okresie oraz jakie orzecznictwo ukształtuje się w tej kwestii. Niemniej można stwierdzić, że znaczna część rozważań (np. zagadnień ogólnych dotyczących spółki) znajdzie zastosowanie do interesu prostej spółki akcyjnej. W odniesieniu do wyeliminowania z zakresu pracy spółek osobowych, należy wskazać, że polski ustawodawca w KSH w Tytule II „Spółki osobowe” w ogóle nie posługuje się terminem interes spółki²⁸. W przeciwieństwie do Tytułu III „Spółki kapitałowe”, gdzie termin ten pojawia się w odniesieniu do różnych zagadnień życia korporacyjnego spółki kapitałowej. W Hiszpanii znaczenie spółek osobowych jest znikome²⁹, zwłaszcza z racji dużo większej możliwości korzystania z formy prawnej spółki kapitałowej³⁰. Należy również mieć na uwadze zasadnicze różnice w konstrukcji spółek kapitałowych w porównaniu do spółek osobowych, zwłaszcza zasadę wyłącznej odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki, rolę wspólników w prowadzeniu spraw spółki i jej reprezentacji. Zważywszy na powyższe, praca nie pretenduje do ekstrapolowania rezultatów przeprowadzonych rozważań na interes spółki osobowej³¹, nie rozstrzyga również problemu mechanizmów jego wyznaczania oraz sposobu jego rozumienia w spółce osobowej.

Mimo zawężenia tematyki pracy do interesu spółki kapitałowej, praca nadal skoncentrowana jest na wielu rozległych zagadnieniach, na które wpływa interes spółki. Stąd podkreślić trzeba, że poszczególne zagadnienia np. *actio pro socio*, nie są omówione wyczerpująco, a jedynie w takim zakresie i aspekcie, w jakim odnoszą się do interesu spółki. Przyjęto założenie, że na poziomie

²⁸ Już w tym momencie wskazać należy, że „interesów spółki”, o których mowa w art. 38 § 2, art. 55, art. 56 § 1 oraz art. 77 § 1 KSH nie można utożsamiać z interesem spółki.

²⁹ A także spółek komandytowo-akcyjnych, które w hiszpańskim porządku prawnym są spółkami kapitałowymi. Zob. *Instituto Nacional de Estadística*, España en cifras, pág. 33. Już niemal 30 lat temu dostrzeżono, że liczba spółek osobowych systematycznie maleje z uwagi na brak korzyści w postaci ograniczonej odpowiedzialności wszystkich wspólników oraz „lepszej” regulacji prawnej spółek kapitałowych, zob. *F. Vicent Chuliá*, *Compendio Crítico de Derecho Mercantil*, tomo I, vol. 1, Barcelona 1991, pág. 314.

³⁰ Na przykład adwokaci mogą prowadzić swoją działalność w formie SRL, podczas gdy w Polsce prowadzenie takiej działalności w formie spółki z o.o. nie jest dopuszczalne. Zob. art. 40 oraz art. 43 ust. 1 Estatuto General de la Abogacía Española (wcześniej art. 28 ust. 1 oraz art. 29 ust. 1 Estatuto General de la Abogacía Española z 2001) oraz art. 4a PrAdw.

³¹ Jeżeli w ogóle uznać istnienie kategorii interesu spółki osobowej.

pracy doktorskiej pewnych podstaw omawiać nie trzeba³², chyba że znajduje to uzasadnienie w jej tematyce i wpływa na rezultaty rozważań. Nie poddano również analizie wszystkich sytuacji, w których interes spółki podlega uwzględnieniu w procesie podejmowania decyzji na podstawie przepisów szczególnych, które formalnie nie przywołują (nie odsyłają do) interesu spółki. Sytuacje te nie są omawiane w pracy ze względu na jej ograniczoną objętość oraz okoliczność, że praktycznie każdy przepis KSH i LSC oddziałuje na interes spółki (por. rozdz. I § 8, w tym przyp. 157, s. 39).

W ramach pracy nie jest omawiany interes spółki w zgrupowaniu spółek i związany z tym funkcjonalnie interes takiego zgrupowania spółek. Choć jest to doniosłe zagadnienie, niewątpliwie warte zbadania, niemniej z uwagi na rozległość zagadnienia oraz ograniczoną objętość niniejszej publikacji, jego rzetelne omówienie, z uwzględnieniem wszelkich znaczących aspektów z nim związanych, wymagałoby poświęcenia mu odrębnej rozprawy lub monografii.

III. Pytanie badawcze i hipotezy

Pytanie badawcze, któremu odpowiedzi służyć mają wywody przedstawione w niniejszej pracy to: „Czym jest interes spółki kapitałowej?”. W następstwie postawienia tego pytania wyróżnić można hipotezę główną (wiodącą) oraz wynikające z niej hipotezy poboczne:

1. **Interes spółki kapitałowej to tylko i wyłącznie wspólny interes wspólników (wypadkowa interesu wspólników).** Przyjęcie takiej hipotezy skutkuje postawieniem poniższych hipotez pobocznych, które muszą zostać udowodnione, aby hipoteza główna została potwierdzona.

2. **Interes spółki kapitałowej nie ma charakteru autonomicznego.** Skoro interes spółki kapitałowej to tylko i wyłącznie wypadkowa interesów wspólników, to odrzucany jest pogląd o autonomicznym interesie spółki kapitałowej jako osoby prawnej odrębnej i odseparowanej od wspólników.

3. **Wyłącznie wspólnicy są uprawnieni do wyznaczania treści interesu spółki kapitałowej.** Skoro interes spółki to tylko i wyłącznie wspólny interes wspólników (wypadkowa interesu wspólników), to tylko oni władni są do kształtowania interesu spółki.

³² Por. E. Bagińska, Recenzja rozprawy doktorskiej Karola Skrodzkiego pt. „Model ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej członków kadry zarządzającej spółek kapitałowych”, Gdańsk 2016, s. 5, http://www.prawo.uwb.edu.pl/pliki/prawo_newfile/doktoraty_habilitacje/Karol%20Skrodzki/Recenzja%202.pdf (dostęp: 7.10.2018 r.).

4. Brak podstaw prawnych do uznania, iż interes spółki kapitałowej wyznaczają inne podmioty niż wspólnicy (interesariusze³³). Skoro interes spółki kapitałowej to tylko i wyłącznie wspólny interes wspólników (wypadkowa interesu wspólników), i wyłącznie oni są uprawnieni do wyznaczania treści interesu spółki kapitałowej, to nie można przyjmować, że inne podmioty niż wspólnicy wyznaczają interes spółki kapitałowej.

5. Interes spółki kapitałowej jest zmienny w treści. Skoro interes spółki to tylko i wyłącznie wspólny interes wspólników (wypadkowa interesu wspólników), to nie jest on statyczny, lecz zmienny w treści, w zależności od zmian w strukturze udziałowej w kapitale zakładowym spółki i zmian treści dokumentów wewnętrznych dotyczących funkcjonowania spółki³⁴.

6. Do interesu spółki kapitałowej należy stosować wykładnię operatywną³⁵. Skoro interes spółki to tylko i wyłącznie wspólny interes wspólników (wypadkowa interesu wspólników) oraz jest on zmienny w treści, to w celu prawidłowej rekonstrukcji interesu danej spółki kapitałowej należy stosować wykładnię operatywną, jako że interes danej spółki kapitałowej jest niepowtarzalny, właściwy tylko jej samej.

Dla uproszczenia wyводу w dalszej części pracy niekiedy posłużono się sformułowaniem „interes spółki” na oznaczenie interesu spółki kapitałowej.

³³ W publikacji przyjmuje się, że wspólnik jako uczestnik spółki nie stanowi jej interesariusza (zob. rozdz. II § 1 pkt I).

³⁴ Chodzi o umowę (statut) spółki, uchwały wspólników (walnego zgromadzenia, zgromadzenia ogólnego) czy regulaminy organów spółki.

³⁵ Przez wykładnię operatywną rozumie się wykładnię o charakterze konkretnym, nieabstrakcyjnym, dokonywaną przez organ stosujący prawo (sąd), w toku rozpoznawania konkretnego przypadku (sprawy).

§ 2. Metody badawcze

I. Metoda dogmatycznoprawna

W pracy posłużono się metodą dogmatyczną, właściwą dla każdej rozprawy prawniczej³⁶, ale charakterystyczną dla prawa cywilnego³⁷.

Metoda ta obejmuje analizę językowo-logiczną istotnych, z punktu widzenia tytułowej tematyki, przepisów, z uwzględnieniem polskiego i hiszpańskiego piśmiennictwa oraz odniesieniem się do judykatury. Stawiany jest problem prawny i w oparciu o normatywny³⁸, doktrynalny i orzeczniczy materiał źródłowy przedstawiane są różne możliwości jego rozstrzygnięcia wraz z zajęciem własnego stanowiska.

Jako że połączenie teorii z praktyką w prawie jest nieuniknione, implikuje ono, że tradycyjne funkcje dogmatyki jakimi są opracowywanie i określanie pojęć prawnych oraz ich usystematyzowanie, mające oparcie w normach prawnych, nabywają nowy wymiar i cel – skonstruowanie metodyki zastosowania prawa do rozwiązania konkretnych przypadków (kazuśów)³⁹. Stąd ostatecznym celem prowadzonych w pracy rozważań jest możliwość ich zastosowania do rozwiązania konkretnych stanów faktycznych powstałych na tle analizowanej problematyki. Innymi słowy, metodę dogmatyczną charakteryzuje podwójny wymiar: ma na celu wyjaśnienie porządku prawnego takim jakim jest, ale jednocześnie uzupełnia go i rozwija czyniąc go w ten sposób bardziej zrozumiałym⁴⁰. Posługując się metodą dogmatyczną, cały czas należy mieć na uwadze praktyczne konsekwencje

³⁶ Tak A. Szumański, Recenzja rozprawy doktorskiej Mgr Magdaleny Zmysłowskiej pt. „Rezygnacja ze statusu spółki giełdowej a ochrona akcjonariuszy mniejszościowych”, Warszawa 2017, przygotowanej w Instytucie Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Aleksandra Chłopeckiego, Kraków 2017, s. 8 *in principio*, <http://ipc.wpia.uw.edu.pl/files/2017/08/prof.-A.-Szuma%C5%84ski.pdf> (dostęp: 8.10.2018 r.).

³⁷ Tak K. Pietrzykowski, Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Rafała Kapkowskiego pt. „Odrębna własność lokalu w prawie polskim (próba konstrukcji prawnej)”, Warszawa 2017, s. 7, <http://wpia.uwm.edu.pl/postepowania-awansowe/index.php/component/phocadownload/category/47-mgr-rafal-kapkowski> (dostęp: 28.8.2017 r.).

³⁸ Odnoszący się przede wszystkim do przepisów KSH i LSC, które regulują zagadnienia analizowane w pracy, niemniej metoda dogmatyczna pozwala również na analizę innych aktów prawnych od rangi konstytucyjnej po podustawową.

³⁹ Ó. Buenaga Ceballos, Metodología del razonamiento jurídico-práctico: elementos para una teoría subjetiva de la argumentación jurídica, Madrid 2016, págs. 151–152.

⁴⁰ H. Corral Taciani, Cómo hacer una tesis en derecho. Curso de metodología de la investigación jurídica, Santiago de Chile 2008, pág. 58.

(następstwa) rezultatów dokonywanej analizy. W przeciwnym razie cały proces zastosowania metody dogmatycznej staje się bezużyteczny. Doktryna dostrzegając praktyczną stronę proponowanych przez siebie rozwiązań powinna mieć ambicję bycia zapleczem analitycznym i intelektualnym dla judykatury, gdyż zmiana postaw sędziowskich bywa bardziej efektywna niż ingerencja w system prawny⁴¹.

II. Metoda komparatystycznoprawna

Metoda komparatystycznoprawna (prawnoporównawcza) w najprostszym ujęciu polega na zestawianiu ze sobą cech przedmiotów względnie jednorodnych w celu stwierdzenia występujących między nimi tożsamości, podobieństw i różnic⁴². *Comparatum* tj. materiał prawnoporównawczy⁴³ niniejszej publikacji stanowią akty normatywne regulujące (odnoszące się do) interes spółki kapitałowej tj. KSH i LSC, z uwzględnieniem doktryny i orzecznictwa na tle tych aktów prawnych. Komparatystyka służy lepszemu zrozumieniu i usprawnieniu danego systemu prawnego w drodze konfrontacji tego systemu prawnego z innym systemem prawnym, dzięki analizie podobieństw i różnic. Metoda komparatystyczna (prawnoporównawcza) pozwala na lepsze zrozumienie istoty badanego zagadnienia i analizy rozwiązań przyjętych w prawie polskim na tle rozwiązań prawodawczych przewidzianych w prawie hiszpańskim, a więc prawie państwa o dłuższej tradycji piśmiennictwa i praktyki prawa spółek kapitałowych, ugruntowanej kulturze prawnej oraz bardziej rozwiniętej gospodarce rynkowej. Jest to tym bardziej istotne i użyteczne, ze względu na założenie uniwersalizmu komercjalistyki⁴⁴. Ukazanie obcych rozwiązań pozwala także na pełniejszą ocenę polskich regulacji, poparcie danych rozwiązań, ukazanie ich aspektów dodatnich lub przeciwnie, ewentualnych niedoskonałości. Istotę

⁴¹ Tak M. Romanowski, Recenzja pracy doktorskiej Pana mgra Rafała Kosa pt. „Przesłanki legitymizujące rozpoznawanie i rozstrzyganie w postępowaniu arbitrażowym spraw o unieważnienie uchwał spółki kapitałowej” napisanej pod kierunkiem Pana prof. UJ dra hab. Andrzeja Kubasa, Warszawa 2016, s. 5, <http://www.wpia.uj.edu.pl/documents/41601/135062877/Recenzja.Kos.Prof.Romanowski.pdf> (dostęp: 8.10.2018 r.).

⁴² Zob. R. Tokarczyk, Komparatystyka prawnicza, Warszawa 2008, s. 31 *in fine*.

⁴³ Por. *ibidem*, s. 31.

⁴⁴ A. Doliwa, Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Łukasza Franczaka pt. „Teoria spółki akcyjnej – charakter i znaczenie prawa akcyjnego dla ustroju spółki i praw akcjonariuszy” (Kraków 2015, 258 str. maszynopisu), przygotowanej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego pod opieką Profesora Mirosława Steca, Białystok 2015, s. 6, <http://www.wpia.uj.edu.pl/documents/41601/106577581/Recenzja.Franczak.Prof.Doliwa.pdf> (dostęp: 9.10.2018 r.).

badzeń komparatystycznych stanowi świadoma inspiracja rozwiązaniami przyjmowanymi w innych systemach prawnych⁴⁵.

Metoda prawnoporównawcza ukazuje również stopień skomplikowania danego zagadnienia prawnego. Należy przy tym pamiętać, że niepożądane jest przywiązywanie nadmiernej wagi do formalnych kategorii (konkretnych przepisów prawnych) w danym systemie prawnym (np. reprezentacji pokrzywdzonych współników mniejszościowych w procesie sądowym), ale kluczowe jest skoncentrowanie się na tym jak dany system prawny odpowiada na wspólną potrzebę np. ochrony akcjonariuszy mniejszościowych, co oznacza poszukiwanie regulacji funkcjonalnie podobnych⁴⁶.

Również aspekt wielojęzyczności pełni istotną rolę, może on zostać wykorzystany w ramach wykładni systemowej oraz celowościowej, komparatystyką językową posługuje się np. TSUE⁴⁷.

Metoda komparatystyczna w niniejszej monografii ograniczona jest do dyskursu prawnoporównawczego w odniesieniu do prawa hiszpańskiego⁴⁸. W prawie Unii Europejskiej⁴⁹ sposób pojmowania interesu spółki nie został bezpośrednio i wiążąco uregulowany. Niemniej w rozprawie znajdują się odniesienia do prac nad reformą prawa Unii Europejskiej w tym zakresie. Analiza prawno-porównawcza została przeprowadzona w stosunku do kluczowych problemów prawnych rozważanych w pracy⁵⁰.

⁴⁵ Tak M. Romanowski, M. Briand, Geneza powstania i ewolucja kształtowania się francuskiej Société par actions simplifiée – wnioski dla prawa polskiego, PPH 2018, Nr 2, s. 14. Autorzy przeciwstawiają temu bezrefleksyjne kopiowanie cudzych pomysłów jako obce metodzie prawnoporównawczej, zob. *ibidem*, s. 13 i 14.

⁴⁶ Por. szerzej H. Corral Taciani, Cómo hacer, pág. 63.

⁴⁷ Zob. szerzej W. Jedlecka, Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Karoliny Paluszek pt. „Komparatystyka językowa jako narzędzie interpretacyjne Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej” przygotowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Zygmunta Tobora oraz promotora pomocniczego dr Agnieszki Bielskiej-Brodziak, przedłożonej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (s. 276), Wrocław 2017, s. 6, http://www.wpia.us.edu.pl/attachments/article/6972/K.%20Paluszek_rec.%20prof.%20W.Jedlecka.pdf (dostęp: 9.10.2018 r.).

⁴⁸ Co nie znaczy, że publikacja jest całkowicie pozbawiona odwołań do porządków prawnych innych państw.

⁴⁹ Choć w literaturze prawniczej można zetknąć się z różnymi terminami, jak „prawo europejskie”, „prawo wspólnotowe” czy „prawo unijne” to najprecyzyjniejszym i najpełniejszym terminem jest „prawo Unii Europejskiej”.

⁵⁰ Nauka południowoamerykańska proponuje, aby porównywanie instytucji prawnych nazywać mikrokomparatystyką, a porównywanie istniejących na świecie systemów prawnych makrokomparatystyką, zob. szerzej H. Corral Taciani, Cómo hacer, pág. 62.

III. Metoda historycznoprawna

Podobnie jak w przypadku metody komparatystycznej, posłużenie się metodą historycznoprawną pozwala spojrzeć na daną instytucję⁵¹ prawną z innej perspektywy, co umożliwia jej lepsze zrozumienie i prawidłowe zastosowanie dotyczących jej norm prawnych⁵². Metoda historycznoprawna różni się od metody prawnoporównawczej tym, że w tej pierwszej punktem odniesienia (porównania) jest nieobowiązujący porządek prawny (regulacja prawna), podczas gdy ta druga porównuje aktualnie obowiązujące porządki prawne. Upraszczając, metoda historycznoprawna to „podróż” w czasie, a metoda komparatystyczna to „podróż” w przestrzeni. Obie metody bywają utożsamiane⁵³.

Dostrzec należy znaczenie historycznego procesu dla lepszego zrozumienia funkcjonujących obecnie instytucji prawnych⁵⁴. Użyteczności metody historycznoprawnej, rozumianej jako droga do wyjaśnienia treści obowiązującego prawa oraz uchwycenia kierunków ewolucji norm prawnych, dowodzi wiele odwołań do KH w wypowiedziach doktryny⁵⁵.

W zakresie tematyki analizowanej w niniejszej monografii KSH przejął wiele regulacji z KH, a LSC z LSA z 1989 i LSRL z 1995, które z kolei przejmowały rozwiązania z LSA z 1951 i LSRL z 1953. Stąd dla ukazania proveniencji i dalszego kształtowania się (ewoluowania) poszczególnych norm niezbędne staje się sięgnięcie do nieobowiązujących aktów normatywnych. Metoda historycznoprawna stosowana jest w poszczególnych podrozdziałach w odniesieniu do danych instytucji, a nie zbiorczo w wyodrębnionej części historycznej pracy, ze względu na uznanie, że bardziej czytelne i uytłumaczone jest osobne omówienie każdej instytucji i w ramach tego omówienia, w przypadkach, gdzie jest to zasadne, odniesienie się do relewantnych norm nieobowiązujących, z uwzględnieniem doktryny i orzecznictwa.

⁵¹ Chodzi oczywiście o dane pojęcia (koncepty) np. kontraktu, osoby prawnej, sankcji administracyjnej, a nie o instytucje jako organizacje (jednostki organizacyjne). Por. szerzej *ibidem*, pág. 55.

⁵² Tak K. Osajda, A.M. Weber, Sprawozdanie z konferencji naukowej „80 lat kodyfikacji prawa handlowego w Polsce” (Warszawa, 28 XI 2014), PPH 2015, Nr 4, s. 29–32.

⁵³ Zob. G. Tamburrini, Agency Problem in Non-Profit Corporations. A Comparative Law and Economics of US and Italian Systems, Saarbrücken 2011, p. 13.

⁵⁴ Podobnie M. Mataczyński, Recenzja rozprawy doktorskiej p. mgr Tomasza Reguckiego pt. „Mechanizmy zwiększające kontrolę (Control Enhancing Mechanisms) w polskich spółkach akcyjnych. Analiza prawno-ekonomiczna”, Poznań 2016, s. 4 *in principio*, <http://www.wpia.uj.edu.pl/documents/41601/136198079/Recenzja.Regucki.Prof.Mataczynski.pdf> (dostęp: 9.10.2018 r.).

⁵⁵ K. Osajda, A.M. Weber, Sprawozdanie z konferencji, s. 29–32.

IV. Metoda empirycznoprawna

Metodą empiryczną⁵⁶ posłużono się w pracy poprzez przeprowadzenie analizy dotyczącej treści statutów spółek notowanych na GPW w Warszawie i w Madrycie m.in. pod kątem przywoływania przez nie terminu *interes spółki*; ustalenia, które statuty zawierają definicję *interesu spółki*; określenie w jakiej kwestii lub kwestiach dany statut przywołuje *interes spółki*; ustalenia czy dany statut przywołując *interes spółki* przyjmuje jego określoną koncepcję, a jeżeli tak, to jaką koncepcję interesu spółki przyjmuje statut (zob. szerzej rozdz. IV § 3 oraz Załączniki).

Szeroko uwzględnione zostało istotne orzecznictwo, jako że stanowi ono dla prawnika substytut badań empirycznych⁵⁷. Namiastkę metody empirycznej w pracy stanowi również tzw. *case study*, czyli wyniki badania wybranego przypadku.

Zastosowana metoda empiryczna pozwala przenieść się poza rozważania *stricte* teoretyczne i umożliwia ocenę funkcjonowania pojęcia interesu spółki w rzeczywistości gospodarczej oraz jego użyteczności.

V. Ekonomiczna analiza prawa

Ekonomiczna analiza prawa⁵⁸ (ang. *economic analysis of law* lub *Law & Economics*) polega na analizie prawa z perspektywy ekonomii z zastosowaniem narzędzi ekonomicznych. Rozwój prawa spółek kapitałowych nie może być oceniany w oderwaniu od kontekstu ekonomicznego oraz wzajemnych relacji między prawem a ekonomią. Stąd w pracy poczyniono ustalenia dotyczące konstrukcji spółki kapitałowej, aby dokonać właściwej wykładni pojęcia interesu tejże spółki oraz poddać analizie na czym polega cel spółki kapitałowej. Nieodzowne przy tym było rozważenie tzw. kreacji wartości.

⁵⁶ Przeglądu metod empirycznych dokonuje H. Corral Taciani, *Cómo hacer*, págs. 64–75.

⁵⁷ Tak J. Lic, Recenzja Rozprawy doktorskiej mgr Łukasza Franczyka pt. „Teoria spółki akcyjnej – charakter i znaczenie prawa akcyjnego dla ustroju spółki i praw akcjonariuszy”, Kraków 2015, s. 17, <http://www.wpia.uj.edu.pl/documents/41601/106577581/Recenzja.Franczak.Prof.Lic.pdf> (dostęp: 9.10.2018 r.).

⁵⁸ Status naukowy ekonomicznej analizy prawa jest przedmiotem kontrowersji nawet wśród jej przedstawicieli, zob. szerzej J. Beldowski, K. Metelska-Szaniawska, *Law & Economics – geneza i charakterystyka ekonomicznej analizy prawa*, BiK 2007, Nr 10, s. 52, przyp. 1.

Ekonomiczna analiza prawa pozwala dostarczyć prawodawcy uwagi i dyrektywy, którymi ten powinien kierować się przy wypełnianiu treścią projektów aktów normatywnych, tak aby prawo nie pozostało sztuką dla sztuki abstrahującą od rzeczywistości gospodarczej, ale by relacje z ekonomią były dostrzegane, a potencjalny wpływ prawa na gospodarkę zawsze wnikliwie analizowany przed uchwaleniem danego aktu normatywnego. Z prawem na co dzień do czynienia mają spółki, ich wspólnicy, członkowie organów zarządzających i nadzorczych, dlatego z myślą o nich (oraz ich pobudkach ekonomicznych) powinno być tworzone. Stąd postulowane jest przeniknięcie rozumowania ekonomicznego do praktyki tworzenia oraz stosowania prawa⁵⁹.

Wnikając głębiej do założeń ekonomicznej analizy prawa wspomnieć należy o prakseologii, metodzie badawczej kładącej nacisk na subiektywne wartościowanie, preferencje i wybory ludzi, a która to metoda opiera się na procesie dedukcji uniwersalnych, niezmiennych historycznie reguł z jednego bądź kilku zawsze prawdziwych aksjomatów, takich jak aksjomat ludzkiego działania⁶⁰. Stanowi on podstawowy aksjomat, który można zdefiniować po prostu jako zachowanie celowe⁶¹. Ludzie dążą w swoich działaniach do realizacji własnych interesów zgodnie z koncepcją *homo oeconomicus*, racjonalnych wyborów⁶² i maksymalizacji⁶³. Rozważania dotyczące interesu spółki oraz interesów innych podmiotów są przeprowadzone z uwzględnieniem powyższych założeń.

Prawo ma trzy funkcje: pomocniczą (wspomożenie i uzupełnienie mechanizmów rynkowych, konsekwentnie obniżenie kosztów transakcyjnych), zakładającą (przeszkadzanie mechanizmom rynkowym, które z kolei będą dążyć do zniwelowania skutków tych regulacji prawnych), zastępującą (prawo zastępuje rynek tam, gdzie nie jest on w stanie wygenerować pożądaných rezultatów)⁶⁴.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 66.

⁶⁰ Tak S. Chrupczalski, *Ekonomiczna analiza prawa własności w ujęciu szkoły austriackiej*, Kraków 2008, s. 19.

⁶¹ *Ibidem*, s. 20.

⁶² Nie istnieje powszechnie akceptowana definicja racjonalnego wyboru, w uproszczeniu wyróżnić można rozumienie formalne i nieformalne. W rozumieniu formalnym celem jest realizacja własnych interesów polegająca na maksymalizacji własnego bogactwa w ujęciu pieniężnym, natomiast w rozumieniu nieformalnym wybór uznaje się za racjonalny, gdy jest zamierzony i spójny, a podejmujący uprzednio przemyślał go i może uzasadnić, że środki mające służyć do realizacji określonych celów zostały dobrane rozsądnie z punktu widzenia osiągnięcia tych celów. Zob. szerzej J. Beldowski, K. Metelska-Szaniawska, *Law & Economics*, s. 54 wraz z cyt. literaturą.

⁶³ Tak *ibidem*.

⁶⁴ T. Targosz, *Nadużycie osobowości prawnej*, Kraków 2004, s. 76.

Przy analizie całokształtu uregulowań dotyczących interesu spółki⁶⁵ należy mieć na uwadze taką wykładnię przepisów prawnych⁶⁶, która najpełniej odda funkcję pomocniczą prawa, natomiast unikać wykładni, która prowadziłaby do urzeczywistnienia funkcji zakłócającej prawa.

§ 3. Konstrukcja rozprawy

Publikacja składa się ze Wstępu, czterech rozdziałów i Wniosków końcowych.

W rozdziale I omówiono podstawowe zagadnienia związane z istnieniem i funkcjonowaniem spółek, bez nakreślenia których nie sposób rzetelnie rozwinąć tytułowej tematyki. Odnosi się on w szczególności do pojęcia i funkcji spółki oraz definicji legalnej spółki handlowej i umowy spółki handlowej. Stanowi on również wprowadzenie do tematyki interesu spółki kapitałowej. Ukazuje zagadnienia ogólne związane z interesem spółki kapitałowej, w szczególności kwestię relacji pomiędzy interesem spółki kapitałowej a jej celem oraz rozróżnienie pomiędzy „interesem spółki” a „interesami spółki”. W rozdziale II poddano analizie pojęcie interesariuszy. Rozważone zostało czy interes interesariuszy (oraz których) ma znaczenie dla określania interesu spółki. Rozdział III porusza interes spółki w kontekście decyzji poszczególnych organów spółki kapitałowej, a co za tym idzie pozwala na ustalenie czy interes spółki kapitałowej należy postrzegać jako interes wspólników, czy jako interes spółki jako takiej (autonomiczny interes spółki). Rozdział IV zawiera analizę interesu spółki w aktach normatywnych i dobrych praktykach oraz przedstawia wyniki przeprowadzonych badań empirycznych statutów spółek giełdowych. Kończy się on rozważeniem potrzeby definicji legalnej interesu spółki kapitałowej.

Wszystkie rozdziały są konsekwentnie podporządkowane poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie badawcze i weryfikacji postawionych hipotez, a każdy rozdział wieńczy przedstawienie wniosków. Po rozdziale IV umieszczono Wnioski końcowe.

Niniejsza publikacja stanowi zaktualizowaną, zmodyfikowaną i uzupełnioną wersję pracy doktorskiej. Uwzględnia orzecznictwo i stan poglądów doktryny na styczeń 2022 r.

⁶⁵ W szczególności z tej perspektywy należy spojrzeć na relację wspólników w stosunku do spółki.

⁶⁶ Termin „wykładnia przepisów prawnych” metodologicznie jest bardziej adekwatny niż „wykładnia prawa”, a ten drugi termin stosuje się, gdyż jest on wygodnym skrótem pierwszego terminu oraz jest upowszechniony w praktyce prawniczej, zob. szerzej M. Zieliński, *Wykładnia prawa*, s. 47, Nb 75.